

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2023. július 6. *

„Előzetes döntéshozatal – 2011/95/EU irányelv – A menekült jogállás vagy a kiegészítő védelmi jogállás nyújtásának feltételeire vonatkozó szabályok – A 14. cikk (4) bekezdésének b) pontja – A menekült jogállás visszavonása – Különösen súlyos bűncselekményért jogerősen elítélt harmadik országbeli állampolgár – A társadalomra jelentett veszély – Az arányosság vizsgálata – 2008/115/EU irányelv – Harmadik országok jogellenesen tartózkodó állampolgárainak visszatérése – A kitoloncolás elhalasztása”

A C-663/21. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Verwaltungsgerichtshof (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Ausztria) a Bírósághoz 2021. november 5-én érkezett, 2021. október 20-i határozatával terjesztett elő

a **Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl**

és

AA

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: A. Arabadjiev tanácselnök, L. Bay Larsen, a Bíróság elnökhelyettese (előadó), P. G. Xuereb, T. von Danwitz és A. Kumin bírák,

főtanácsnok: J. Richard de la Tour,

hivatalvezető: M. Krausenböck tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2022. november 10-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– az osztrák kormány képviseletében A. Posch, J. Schmoll és V.-S. Strasser, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: német.

- a belga kormány képviselőjében M. Jacobs, A. Van Baelen és M. Van Regemorter, meghatalmazotti minőségben,
- a cseh kormány képviselőjében A. Edelmannová, M. Smolek és J. Vlácil, meghatalmazotti minőségben,
- a német kormány képviselőjében J. Möller és A. Hoeschet, meghatalmazotti minőségben,
- a holland kormány képviselőjében M. K. Bulterman, M. H. S. Gijzen és C. S. Schillemans, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében A. Azéma, B. Eggers, L. Grønfeldt és A. Katsimerou, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2023. február 16-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról szóló, 2011. december 13-i 2011/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 337., 9. o.; helyesbítések: HL 2017. L 167., 58. o.; HL 2019. L 19., 20. o.) 14. cikke (4) bekezdése b) pontjának az értelmezésére, valamint a harmadik országok illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 348., 98. o.), és különösen annak 5. cikke értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet AA, harmadik országbeli állampolgár, és a Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (szövetségi idegenrendészeti és menekültügyi hivatal, Ausztria; a továbbiakban: Hivatal) között az utóbbi által meghozott határozat tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amely határozattal a Hivatal visszavonja AA menekült jogállását, méltánylást érdemlő okok alapján megtagadja a kiegészítő védelmi jogállás, illetve a tartózkodási engedély megadását, tartózkodási tilalom megállapítása mellett elrendeli a kiutasítását, és megállapítja az önkéntes távozásra nyitva álló határidőt.

Jogi háttér

A nemzetközi jog

- 3 A menekültek helyzetére vonatkozó, Genfben, 1951. július 28-án aláírt egyezmény (*Recueil des traités des Nations unies* [1954], 189. kötet, 150. o., 2545. sz.; kihirdette: az 1989. évi 15. tvr.) 1954. április 22-én lépett hatályba. Ezen egyezményt kiegészítette a menekültek helyzetére vonatkozó, 1967. január 31-i New York-i jegyzőkönyv (kihirdette: az 1989. évi 15. tvr.; a továbbiakban: Genfi Egyezmény).

4 Ezen Egyezmény 33. cikke a következőképpen rendelkezik:

„1. Egyetlen Szerződő Állam sem utasítja ki vagy küldi vissza (»refouler«) a menekültet azon ország területének határára, ahol élete vagy szabadsága faji, vallási okokból, nemzeti hovatartozása miatt, vagy abból az okból van veszélyeztetve, hogy bizonyos társadalmi csoporthoz tartozik, vagy bizonyos politikai véleményt vall.

2. A jelen rendelkezésből folyó kedvezmény azonban nem illeti meg azt a menekültet, akiről alaposan feltehető, hogy veszélyezteti annak az országnak biztonságát, amelynek területén van, vagy aki mivel különösen súlyos bűncselekményért jogerősen elítélték, veszélyt jelent az illető ország lakosságára nézve.”

A 2008/115 irányelv

5 A 2008/115 irányelv 2. cikkének (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok dönthetnek úgy, hogy nem alkalmazzák ezt az irányelvet azokra a harmadik országbeli alábbi állampolgárokra:

- a) akiktől [a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni határ-ellenőrzési kódex) létrehozásáról szóló, 2006. március 15-i 562/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2006. L 105., 1. o.; helyesbítés: HL 2015. L 57., 19. o.)] 13. cikkével összhangban megtagadták a beutazást, vagy akiket az illetékes hatóságok valamely tagállam külső határának szárazföldi, tengeri vagy légi úton történő illegális [helyesen: jogellenes] átlépése kapcsán fogtak el vagy tartóztattak fel, és akik ezt követően nem kaptak engedélyt vagy jogot az adott tagállamban való tartózkodásra;
- b) akiket a nemzeti jogszabályok szerint büntetőjogi szankcióként vagy büntetőjogi szankció következményeként utasítanak ki, vagy akik kiadatási eljárás alatt állnak.”

6 Ezen irányelv 3. cikke 3. pontjának szövege a következő:

„Ezen irányelv alkalmazásában a következő fogalom meghatározások érvényesek:

[...]

3. »kiutasítás«: egy harmadik országbeli állampolgár visszatérési folyamata, függetlenül attól, hogy visszatérési kötelezettség önkéntes teljesítéséről vagy kitoloncolásról van szó:

- a származási országába, vagy
- egy tranzit országba közösségi vagy kétoldalú visszafogadási, megállapodásoknak vagy egyéb megegyezéseknek megfelelően, vagy
- más harmadik országba, ahova az érintett harmadik országbeli állampolgár önkéntesen vissza kíván térni és amely őt befogadja;”

7 Ezen irányelv 5. cikke kimondja:

„Az irányelv végrehajtása során a tagállamok megfelelő figyelmet fordítanak

a) a gyermek mindenképp felett álló érdekeire,

b) a családi életre,

c) az érintett harmadik országbeli állampolgár egészségi állapotára,

és tiszteletben tartják a visszaküldés tilalmának elvét.”

8 Ugyanezen irányelv 6. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok a (2)–(5) bekezdésben említett kivételek sérelme nélkül a területükön illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokra vonatkozóan kiutasítási határozatot adnak ki.”

9 A 2008/115 irányelv 8. cikke (1) bekezdésének szövege a következő:

„Amennyiben nem került sor [...] önkéntes távozásra vonatkozó határidő megállapítására, vagy a visszatérési kötelezettséget az érintettek nem teljesítették a[z] [...] önkéntes távozásra megadott határidőn belül, a tagállamok minden szükséges intézkedést meghoznak a kiutasítási határozat végrehajtásához.”

10 Ezen irányelv 9. cikke (1) bekezdése a) pontjának szövege a következő:

„A tagállamok elhalasztják a kitoloncolást

a) ha az megsértené a visszaküldés tilalmának elvét [...]”

A 2011/95 irányelv

11 A 2011/95 irányelv (16) preambulumbekkezdésének szövege az alábbi:

„Ez az irányelv tiszteletben tartja az alapvető jogokat, és szem előtt tartja különösen az Európai Unió Alapjogi Chartája [(a továbbiakban: Charta)] által elismert elveket. Így biztosítani kívánja különösen az emberi méltóság, valamint a menedékkérők és az őket kísérő családtagjaik menedékhez való jogának teljes körű tiszteletben tartását, valamint elő kívánja mozdítani e Charta 1., 7., 11., 14., 15., 16., 18., 21., 24., 34. és 35. cikke alkalmazását, ezért ennek megfelelően kell végrehajtani.”

12 Ezen irányelv 2. cikkének d) pontja rögzíti:

„Ezen irányelv alkalmazásában az alábbi fogalom meghatározások alkalmazandók:

[...]

d) »menekült«: harmadik ország olyan állampolgára, aki faji, illetőleg vallási okok, nemzeti hovatartozása, politikai meggyőződése avagy meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása miatti üldöztetéstől való megalapozott félelme miatt az állampolgársága szerinti országon kívül tartózkodik, és nem tudja, vagy az üldöztetéstől való félelmében nem kívánja annak az országnak a védelmét igénybe venni; vagy olyan hontalan személy, aki korábbi szokásos tartózkodási helyén kívül tartózkodva a fenti okoknál fogva nem tud, vagy az üldöztetéstől való félelmében nem akar oda visszatérni, és akire a 12. cikk nem vonatkozik;

13 Az említett irányelv 14. cikkének (4) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok visszavonhatják, illetve megszüntethetik a menekült valamely kormányzati, közigazgatási, bírósági vagy kvázibírósági szerv által elismert jogállását, illetve megtagadhatják annak megújítását, amennyiben:

- a) alaposan feltehető, hogy veszélyt jelent a tartózkodási helye szerinti tagállam biztonságára;
- b) különösen súlyos bűncselekményért való jogerős elítéléséből fakadóan veszélyt jelent az érintett tagállam társadalmára.”

14 Ugyanezen irányelv 21. cikke (2) bekezdésének a szövege a következő:

„Amennyiben azt az (1) bekezdésben említett nemzetközi kötelezettségek nem tiltják, úgy a tagállamok – a menekülteként való hivatalos elismerés tényétől függetlenül – visszaküldhetik a menekültet, ha:

- a) alaposan feltételezhető, hogy veszélyt jelent a tartózkodási helye szerinti tagállam biztonságára; vagy
- b) különösen súlyos bűncselekményért való jogerős elítéléséből fakadóan veszélyt jelent az érintett tagállam társadalmára.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 15 AA 2014. december 10-én jogellenesen lépett be Ausztria területére, és még aznap nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtott be. AA a Hivatal 2015. december 22-i határozatával menekült jogállást kapott.
- 16 2018. március 22-én AA-t egy év három hónap szabadságvesztésre, valamint 180 napi tétel pénzbüntetésre ítélték veszélyes fenyegetés, más tulajdonát képező vagyontárgy megsemmisítése vagy rongálása, kábítószerrel visszaélés vétsége és kábítószer-kereskedelem büntette miatt. AA-t 2019. január 14-én három hónap szabadságvesztésre ítélték testi sértés és veszélyes fenyegetés vétségének elkövetése miatt. 2019. március 11-én hat hónap szabadságvesztésre ítélték testi sértés kísérlete miatt. E szabadságvesztés-büntetéseket felfüggesztett büntetésre változtatták.
- 17 2019. augusztus 13-án AA-val szemben szabálysértési bírságot szabtak ki egy közrend biztosításával megbízott személlyel szemben tanúsított erőszakos magatartása miatt.

- 18 A Hivatal 2019. szeptember 24-i határozatával visszavonta AA menekült jogállását, méltánylást érdemlő okok miatt megtagadta a kiegészítő védelmi jogállás, illetve a tartózkodási engedély megadását, határozatában tartózkodási tilalom megállapítása mellett elrendelte a kiutasítását, valamint határidőt állapított meg az önkéntes távozására, ugyanakkor kimondta, hogy kitoloncolása nem engedélyezett.
- 19 AA a Hivatal 2019. szeptember 24-i határozata ellen a Bundesverwaltungsgerichthez (szövetségi közigazgatási bíróság, Ausztria) fellebbezett. Ezt követően úgy nyilatkozott, hogy a határozat rendelkező részének a kitoloncolása jogellenességét megállapító részét érintően eláll a keresetétől.
- 20 AA-t 2020. június 16-án és október 8-án – a korábbi felfüggesztések visszavonása nélkül – négy, illetve öt hónap szabadságvesztésre ítélték testi sértés és veszélyes fenyegetés vétsége miatt.
- 21 A Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság) 2021. május 28-i ítéletével a vitatott részében megsemmisítette a Hivatal 2019. szeptember 24-i határozatát. E bíróság megállapította, hogy AA-t különösen súlyos bűncselekmény elkövetése miatt jogerősen elítélték, és veszélyt jelent a társadalomra. Mindazonáltal úgy ítélte meg, hogy mérlegelni kell a menedékjogot nyújtó tagállam és az érintett nemzetközi védelemre jogosult harmadik országbeli állampolgár érdekeit, figyelembe véve azon intézkedések súlyosságát és jellegét, amelyeknek utóbbi a nemzetközi védelem visszavonása esetén ki lenne téve. Márpedig, mivel AA a származási országába való visszatérése esetén kínzás vagy halál veszélyének lenne kitéve, az említett bíróság úgy ítélte meg, hogy érdekei elsőbbséget élveznek az Osztrák Köztársaság érdekeivel szemben.
- 22 A Hivatal ezen ítélettel szemben *felülvizsgálati* kérelmet terjesztett a Verwaltungsgerichtshof (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Ausztria) elé, amely a kérdést előterjesztő bíróság.
- 23 E bíróság arra keresi a választ, hogy azt követően, hogy megállapítást nyert, hogy az érintett harmadik országbeli állampolgárt súlyos bűncselekmény elkövetése miatt jogerősen elítélték, és hogy veszélyt jelent a társadalomra, kell-e az e személy származási országába való esetleges visszatéréseinek következményeit figyelembe vevő érdekmérlegelést végezni a 2011/95 irányelv 14. cikke (4) bekezdése b) pontjának alkalmazása érdekében.
- 24 Ezenkívül az említett bíróságnak kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy összeegyeztethető-e a 2008/115 irányelvvel a kiutasítás elrendelése azokban az esetekben, amikor a nemzetközi védelmet visszavonták, de már megállapítást nyert, hogy a származási országba történő kitoloncolás jogellenes. Ebben az esetben ugyanis a harmadik országbeli állampolgár Ausztriában való tartózkodása tolerált, anélkül hogy e tartózkodás jogszerű lenne, vagy hogy e harmadik országbeli állampolgár vonatkozásában végrehajtható kiutasítási határozatot hoztak volna.
- 25 E körülmények között a Verwaltungsgerichtshof (legfelsőbb közigazgatási bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) A menekült hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóság által korábban elismert menekült jogállásának a [2011/95] irányelv 14. cikke (4) bekezdésének b) pontjában említett okból való visszavonhatóságának értékelése során önálló kritériumként el kell-e végezni az érdekek mérlegelését olyan formában, hogy ahhoz, hogy a visszavonásra sor kerüljön, a kitoloncoláshoz fűződő közérdeknek nyomósabbnak kell lennie a menekültnek a menedéknyújtó állam által nyújtott védelem fennmaradásához fűződő érdekénél, amivel

összefüggésben egyrészt a bűncselekmény elítélhetőségét és a társadalom tekintetében felmerülő potenciális veszélyt, másrészt pedig a külföldi védelemhez fűződő érdekét – az őt fenyegető szankciók súlyosságát és jellegét is ideértve – egymással szemben mérlegelni kell?

- 2) Ellentétes-e a [2008/115] irányelv rendelkezéseivel, különösen ezen irányelv 5., 6., 8. és 9. cikkével az olyan nemzeti jogi szabályozás, amely szerint akkor is kiutasítási határozatot kell hozni az olyan harmadik országbeli állampolgárral szemben, akinek a menekült jogállás visszavonásával megszüntették az addig fennálló, menekülti minőségben való tartózkodáshoz való jogát, ha már a kiutasítási határozat meghozatalának időpontjában bizonyos, hogy a kitoloncolás határozatlan ideig nem megengedett a visszaküldés tilalmának elve miatt, és ez jogerőre képes módon is megállapítást nyer?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 26 Első kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikke (4) bekezdésének b) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy e rendelkezés alkalmazásának feltétele, hogy az érdekek mérlegelését követően megállapítást nyerjen, hogy az érintett harmadik országbeli állampolgárnak a származási országába való visszatéréséhez fűződő közérdek elsőbbséget élvez e harmadik országbeli állampolgárnak a nemzetközi védelem fenntartásához fűződő érdekével szemben, tekintettel azon intézkedések súlyosságára és jellegére, amelyeknek e személy a származási országába való visszatérése esetén esetleg ki lenne téve.
- 27 A 2011/95 irányelv 14. cikke (4) bekezdésének b) pontja úgy rendelkezik, hogy a tagállamok visszavonhatják, illetve megszüntethetik a menekült jogállását, ha a menekült különösen súlyos bűncselekményért való jogerős elítéléséből fakadóan veszélyt jelent a tartózkodási helye szerinti tagállam társadalmára.
- 28 A mai napon hozott Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Súlyos bűncselekményt elkövető menekült) ítélet (C-8/22) 27–42. pontjából az következik, hogy e 14. cikk (4) bekezdése b) pontjának alkalmazása két külön feltétel teljesülésétől függ, ezek közül az első, hogy az érintett harmadik országbeli állampolgárt különösen súlyos bűncselekményért jogerősen elítélték, a másik pedig, hogy megállapítást nyerjen, hogy ez a harmadik országbeli állampolgár veszélyt jelent a tartózkodási helye szerinti tagállam társadalmára.
- 29 Ennélfogva, noha a jelen ügyben előterjesztett kérdések nem az első feltételre vonatkoznak, meg kell állapítani, hogy – amint arra a főtanácsnok indítványának 51. pontjában rámutatott – a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy e feltétel teljesül-e, és meg kell győződnie arról, hogy azon bűncselekmények közül, amelyek miatt AA-t jogerősen elítélték, legalább az egyik az említett 14. cikk (4) bekezdésének b) pontja értelmében vett „különösen súlyos bűncselekménynek” minősül.
- 30 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy a mai napon hozott Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Különösen súlyos bűncselekmény) ítélet (C-402/22) 23–47. pontjából az következik, hogy az e rendelkezés értelmében vett „különösen súlyos bűncselekmény” az a bűncselekmény, amely sajátos jellemzőire tekintettel kivételesen súlyosnak minősül, mivel az érintett társadalom jogrendjét leginkább sértő bűncselekmények közé tartozik. Annak értékelése során, hogy az a bűncselekmény, amely miatt a harmadik országbeli állampolgárt jogerősen elítélték, ilyen fokban

súlyosnak minősül-e, figyelembe kell venni többek között az e bűncselekményre kiszabható büntetést és a kiszabott büntetést, a bűncselekmény jellegét, az esetleges súlyosító vagy enyhítő körülményeket, az említett bűncselekmény szándékos vagy nem szándékos voltát, az ugyanezen bűncselekmény által okozott kár jellegét és mértékét, valamint a szankcionálása érdekében lefolytatott eljárást.

- 31 A Bíróság ezen ítélet 39. pontjában megállapította, különösen, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikke (4) bekezdése b) pontjának alkalmazása csak abban az esetben igazolható, ha olyan bűncselekményért való jogerős elítélésről van szó, amely önmagában is a „különösen súlyos bűncselekmény” fogalma alá tartozik, ami feltételezi, hogy az a jelen ítélet előző pontjában foglaltak szerinti súlyosságúnak minősül, azzal a pontosítással, hogy a súlyosság e foka nem érhető el olyan különálló bűncselekmények halmazata révén, amelyek közül önmagában véve egyik sem minősül különösen súlyos bűncselekménynek.
- 32 A jelen ítélet 28. pontjában említett második feltételt illetően a mai napon hozott Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Súlyos bűncselekményt elkövető menekült) ítélet (C-8/22) 46–65. pontjából kitűnik, hogy csak akkor lehet az ugyanezen 14. cikk (4) bekezdésének b) pontja szerinti intézkedést hozni, ha az érintett harmadik országbeli állampolgár valódi, közvetlen és kellően súlyos veszélyt jelent a tartózkodási helye szerinti tagállam társadalmának valamely alapvető érdekére. E veszély fennállásának értékelése keretében a hatáskörrel rendelkező hatóság feladata, hogy minden egyes egyedi esetben értékelje az egyedi ügy sajátos körülményeit.
- 33 Ezenkívül, amint az az említett ítélet 66–70. pontjában megállapítást nyert, annak meghatározása érdekében, hogy az említett irányelv 14. cikke (4) bekezdésének b) pontjában említett intézkedés e veszélyhez képest arányos intézkedésnek minősül-e, e hatóságnak mérlegelnie kell egyfelől az érintett harmadik országbeli állampolgár által a tartózkodási helye szerinti tagállam társadalmának valamely alapvető érdekére jelentett veszélyt, másfelől azon jogokat, amelyeket a 2011/95 irányelv alapján az ezen irányelv 2. cikkének d) pontjában foglalt anyagi jogi feltételeknek megfelelő személyek számára biztosítani kell.
- 34 A jelen ügyben az előterjesztő bíróság által felvetett kérdésekre tekintettel meg kell határozni, hogy ugyanezen irányelv 14. cikke (4) bekezdésének b) pontja e mérlegelés keretében kötelezi-e a tagállamokat ezenfelül arra is, hogy figyelembe vegyék azokat a következményeket, amelyekkel az érintett harmadik országbeli állampolgárra vagy az e harmadik országbeli állampolgár tartózkodási helye szerinti tagállam társadalmára nézve a származási országába való esetleges visszatérése járna.
- 35 E tekintetben mindenképpen rá kell mutatni, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) bekezdésében említett azon esetek, amelyekben a tagállamok visszavonhatják a menekült jogállást, lényegében megfelelnek azoknak a helyzeteknek, amelyekben a tagállamok ezen irányelv 21. cikkének (2) bekezdése és a Genfi Egyezmény 33. cikkének (2) bekezdése értelmében visszaküldhetik a menekülteket (lásd ebben az értelemben: 2019. május 14-i M és társai [Menekült jogállás visszavonása] ítélet, C-391/16, C-77/17 és C-78/17, EU:C:2019:403, 93. pont).
- 36 Mindazonáltal míg a Genfi Egyezmény 33. cikkének (2) bekezdése ilyen esetekben megfosztja a menekültet attól, hogy alkalmazza rá az olyan országba való visszaküldés tilalmának elvét, ahol élete vagy szabadsága veszélyeztetve van, a 2011/95 irányelv 21. cikkének (2) bekezdését a Chartában, és különösen a Charta 4. cikkében és 19. cikkének (2) bekezdésében biztosított azon jogok tiszteletben tartásával kell értelmezni és alkalmazni – amint ezt az irányelv (16) preambulumbekzdése megerősíti –, amelyek abszolút módon tiltják a kínzást és az

embertelen vagy megalázó bánásmódot vagy büntetést, bármi legyen is az érintett személy magatartása, és ugyanígy az olyan államba való kitoloncolást is, ahol az érintett személyt komolyan fenyegeti az a veszély, hogy ilyen bánásmódnak lesz kitéve. A tagállamok ennél fogva nem toloncolhatnak, utasíthatnak vagy adhatnak ki egy külföldit akkor, ha megalapozott okokból azt kell feltételezni, hogy a célországban a Charta 4. cikkében és 19. cikkének (2) bekezdésében tiltott bánásmód elszenvedése valós veszélyének lesz kitéve (lásd ebben az értelemben: 2019. május 14-i M és társai [Menekült jogállás visszavonása] ítélet, C-391/16, C-77/17 és C-78/17, EU:C:2019:403, 94. pont).

- 37 Ily módon amennyiben egy menekültnek a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) bekezdésében, valamint 21. cikkének (2) bekezdésében említett valamely esetben tartozó visszaküldése miatt fennállna annak a veszélye, hogy megsértik a Charta 4. cikkében és 19. cikkének (2) bekezdésében rögzített alapvető jogait, az érintett tagállam nem térhet el a visszaküldés tilalmának elvétől a Genfi Egyezmény 33. cikkének (2) bekezdése szerint (lásd ebben az értelemben: 2019. május 14-i M és társai [Menekült jogállás visszavonása] ítélet, C-391/16, C-77/17 és C-78/17, EU:C:2019:403, 95. pont).
- 38 E körülmények között – amennyiben a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) bekezdése az abban említett helyzeteket illetően előírja, hogy a tagállamok visszavonhatják az ezen irányelv értelmében vett menekült jogállást, noha a Genfi Egyezmény 33. cikkének (2) bekezdése a maga részéről megengedi az ilyen helyzetek valamelyikében található menekült visszaküldését olyan országba, ahol élete vagy szabadsága veszélyeztetve van – az uniós jog az érintett menekülteknek az említett Egyezményben biztosítottnál szélesebb nemzetközi védelmét írja elő (lásd ebben az értelemben: 2019. május 14-i M és társai [Menekült jogállás visszavonása] ítélet, C-391/16, C-77/17 és C-78/17, EU:C:2019:403, 96. pont).
- 39 Ebből következik, hogy az uniós jognak megfelelően a hatáskörrel rendelkező hatóság jogosult lehet arra, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikke (4) bekezdésének b) pontja alapján visszavonja a harmadik országbeli állampolgárnak biztosított menekült jogállást, ugyanakkor azonban nem feltétlenül jogosult arra, hogy őt a származási országába kitoloncolja.
- 40 Eljárási szempontból az ilyen kitoloncolás ezenkívül a 2008/115 irányelvben előírt anyagi jogi és eljárási biztosítékok tiszteletben tartásával meghozott kiutasítási határozatot feltételez, amely irányelv 5. cikke többek között előírja, hogy a tagállamok ezen irányelv végrehajtása során kötelesek tiszteletben tartani a visszaküldés tilalmának elvét.
- 41 Következésképpen nem tekinthető úgy, hogy a menekült jogállásnak a 2011/95 irányelv 14. cikke (4) bekezdésének b) pontja szerinti visszavonása azzal járna, hogy állást kell foglalni arra a külön kérdésre vonatkozóan, hogy ez a személy kiutasítható-e származási országába (lásd ebben az értelemben: 2010. november 9-i B és D ítélet, C-57/09 és C-101/09, EU:C:2010:661, 110. pont).
- 42 Ebből kifolyólag az érintett harmadik országbeli állampolgár származási országába való esetleges visszatérésének az érintett harmadik országbeli állampolgárt vagy az e harmadik országbeli állampolgár tartózkodási helye szerinti tagállam társadalmát érintő következményeit nem a menekült jogállás visszavonásáról szóló határozat meghozatalakor kell figyelembe venni, hanem adott esetben akkor, amikor a hatáskörrel rendelkező hatóság az említett harmadik országbeli állampolgárt érintően kiutasítási határozatot kíván hozni.

- 43 A fentiekre tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikke (4) bekezdésének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés alkalmazásának feltétele, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóság megállapítsa, hogy a menekült jogállás visszavonása arányos intézkedésnek minősül azon veszélyhez képest, amelyet az érintett harmadik országbeli állampolgár a tartózkodási helye szerinti tagállam társadalmának valamely alapvető érdekére jelent. E célból e hatáskörrel rendelkező hatóságnak mérlegelnie kell e veszély és azon jogok között, amelyeket ezen irányelvnek megfelelően biztosítani kell az említett irányelv 2. cikkének d) pontjában foglalt anyagi jogi feltételeknek megfelelő személyek számára, ugyanakkor azonban az említett hatóság ezenfelül nem köteles vizsgálni, hogy az említett harmadik országbeli állampolgár származási országába való visszatéréséhez fűződő közérdek elsőbbséget élvez-e ugyanezen harmadik országbeli állampolgárnak a nemzetközi védelem fenntartásához fűződő érdekével szemben, figyelembe véve azon intézkedések súlyosságát és jellegét, amelyeknek e személy a származási országába való visszatérése esetén ki lenne téve.

A második kérdésről

- 44 Második kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2008/115 irányelvet, és különösen annak 5. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes a harmadik országbeli állampolgár kiutasításának elrendelése, amennyiben megállapítást nyer, hogy a tervezett célországba történő kitoloncolás a visszaküldés tilalmának elve alapján határozatlan időre kizárt.
- 45 Hangsúlyozni kell, hogy először is, a 2008/115 irányelv 2. cikkének (2) bekezdésében előírt kivételektől eltekintve, az irányelvet a valamely tagállam területén jogellenesen tartózkodó valamennyi harmadik országbeli állampolgárra alkalmazni kell. Egyébiránt, amennyiben valamely harmadik országbeli állampolgár ezen irányelv hatálya alá tartozik, a kiutasítása érdekében – főszabály szerint – az irányelvben előírt közös normáknak és eljárásoknak kell rá vonatkozniuk, amíg a tartózkodás adott esetben nem válik szabályossá (2022. november 22-i Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid [Kiutasítás – Orvosi kannabisz] ítélet, C-69/21, EU:C:2022:913, 52. pont).
- 46 Ebből a szempontból egyrészt a 2008/115 irányelv 6. cikkének (1) bekezdéséből kitűnik, hogy amint a tartózkodás jogellenessége megállapításra került, minden harmadik országbeli állampolgár tekintetében – az e cikk (2)–(5) bekezdésében foglalt kivételek sérelme nélkül és az ezen irányelv 5. cikkében meghatározott követelmények szigorú tiszteletben tartása mellett – kiutasítási határozatot kell hozni, amelynek a 2008/115 irányelv 3. cikkének 3. pontjában említett harmadik országok közül meg kell határoznia azt, amelybe e harmadik országbeli állampolgárt ki kell toloncolni (2022. november 22-i Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid [Kiutasítás – Orvosi kannabisz] ítélet, C-69/21, EU:C:2022:913, 53. pont).
- 47 E tekintetben meg kell állapítani, hogy azt a harmadik országbeli állampolgárt, akinek menekült jogállását visszavonták, jogellenesen tartózkodónak kell tekinteni, kivéve ha a tartózkodási helye szerinti tagállam más jogcímen engedélyezte számára a tartózkodást.
- 48 Másrészt a tagállam nem toloncolhatja ki a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárt a 2008/115 irányelv 8. cikke alapján anélkül, hogy ezen állampolgár vonatkozásában előzetesen ne hoznának olyan kiutasítási határozatot, amelyet az irányelv által bevezetett anyagi jogi és eljárásjogi garanciák tiszteletben tartása mellett fogadnak el (2022. november 22-i Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid [Kiutasítás – Orvosi kannabisz] ítélet, C-69/21, EU:C:2022:913, 54. pont).

- 49 Másodsor, a 2008/115 irányelv 5. cikke, amely ezen irányelv végrehajtásakor a tagállamokra nézve kötelező általános szabálynak minősül, azt írja elő az illetékes nemzeti hatóság számára, hogy a kiutasítási eljárás minden szakaszában tartsa tiszteletben a visszaküldés tilalmának elvét, amelyet alapvető jogként a Chartának a Genfi Egyezmény 33. cikkével összefüggésben értelmezett 18. cikke, valamint a Charta 19. cikkének (2) bekezdése biztosít. Ez a helyzet többek között akkor, ha e hatóság az érintett meghallgatását követően vele szemben kiutasítási határozatot kíván meghozni (lásd ebben az értelemben: 2022. november 22-i Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid [Kiutasítás – Orvosi kannabisz] ítélet, C-69/21, EU:C:2022:913, 55. pont).
- 50 Így a 2008/115 irányelv 5. cikkével ellentétes, ha egy harmadik országbeli állampolgárral szemben kiutasítási határozatot hoznak, amennyiben e határozat célországként olyan országot jelöl meg, ahol komolyan és megalapozottan feltételezhető, hogy az említett határozat végrehajtása esetén e személy a Charta 18. cikkével vagy 19. cikkének (2) bekezdésével ellentétes bánásmód valós veszélyének lenne kitéve (2022. november 22-i Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid [Kiutasítás – Orvosi kannabisz] ítélet, C-69/21, EU:C:2022:913, 56. pont).
- 51 Pontosán ez az eset áll fenn az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetben, amikor a hatáskörrel rendelkező hatóság egy harmadik országbeli állampolgárnak a származási országába való visszatérését kívánja elrendelni, de már megállapította, hogy a visszaküldés tilalmának elve akadályát képezi az ilyen visszatérésnek.
- 52 A fentiekre tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2008/115 irányelv 5. cikkét úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezéssel ellentétes a harmadik országbeli állampolgár kiutasításának elrendelése, amennyiben megállapítást nyer, hogy a tervezett célországba történő kitoloncolás a visszaküldés tilalmának elve alapján határozatlan időre kizárt.

A költségekről

- 53 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

- 1) A harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról szóló, 2011. december 13-i 2011/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 14. cikke (4) bekezdésének b) pontját**

a következőképpen kell értelmezni:

e rendelkezés alkalmazásának feltétele, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóság megállapítsa, hogy a menekült jogállás visszavonása arányos intézkedésnek minősül azon veszélyhez képest, amelyet az érintett harmadik országbeli állampolgár a tartózkodási helye szerinti tagállam társadalmának valamely alapvető érdekére jelent. E célból e hatáskörrel rendelkező hatóságnak mérlegelnie kell e veszély és azon jogok között, amelyeket ezen irányelvnek megfelelően biztosítani kell az említett irányelv

2. cikkének d) pontjában foglalt anyagi jogi feltételeknek megfelelő személyek számára, ugyanakkor azonban az említett hatóság ezenfelül nem köteles vizsgálni, hogy az említett harmadik országbeli állampolgárnak a származási országába való visszatéréséhez fűződő közérdek elsőbbséget élvez-e ugyanezen harmadik országbeli állampolgárnak a nemzetközi védelem fenntartásához fűződő érdekével szemben, figyelembe véve azon intézkedések súlyosságát és jellegét, amelyeknek e személy a származási országába való visszatérése esetén ki lenne téve.

2) A harmadik országok illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 5. cikkét

a következőképpen kell értelmezni:

e rendelkezéssel ellentétes a harmadik országbeli állampolgár kiutasításának elrendelése, amennyiben megállapítást nyer, hogy a tervezett célországba történő kitoloncolás a visszaküldés tilalmának elve alapján határozatlan időre kizárt.

Aláírások